

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра менеджменту (№ 602)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК № 3

Філіп Л.О. Філіпковська

(підпис)

(ініціали та прізвище)

« 30 » 08 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Теорія організацій

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань

07 «Управління та адміністрування»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність

073 «Менеджмент»

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма:

«Менеджмент», «Управління проектами»

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

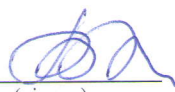
Харків 2019 рік

Робоча програма Теорія організацій
(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю 073 «Менеджмент»
освітньою програмою «Менеджмент», «Управління проектами»

« 28 » 08 2019 р., – 10 с.

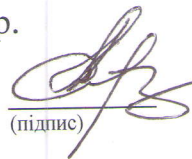
Розробник: Момот В. М., к.т.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри менеджменту

Протокол № 1 від « 30 » 8 2019 р.
(назва кафедри)

Завідувач кафедри д. е.н., професор
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис) А.В. Доронін
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 6,5	Галузь знань: <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і найменування галузі знань) Спеціальність <u>073 "Менеджмент"</u> (код та найменування спеціальності) Освітня програма <u>«Менеджмент», «Логістика», «Управління проектами»</u> (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Цикл професійної підготовки
Кількість модулів – 2		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 2		2019/2020
Індивідуальне завдання РР:«Діагностика організації» (назва)		Семестр
		2-й
Загальна кількість годин – 80*/ 195		Лекції*
		<u>40</u> годин
		Практичні, семінарські*
		<u>40</u> годин
		Лабораторні*
	<u> </u> годин	
	Самостійна робота	
	<u>115</u> годин	
	Вид контролю	
	модульний контроль, іспит	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента - 7,18		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 80/115

* Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування сучасного (на основі системного підходу) світогляду щодо створення, функціонування й еволюції організацій.

Завдання:

• забезпечення студентів знаннями про теорію та практику функціонування організацій у мінливих умовах сучасного ринкового соціально-економічного середовища, про регулювання процесів, що в них відбуваються, у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем тощо;

- вивчення основних організаційних теорій;
- вивчення теоретико-методологічних засад створення й функціонування організацій;
- засвоєння основних методичних підходів аналізу внутрішнього й зовнішнього середовищ організацій;
- набуття вмінь побудови організаційних структур організацій різних типів;
- формування навичок трансформації, створення іміджу й культури організацій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні організаційні теорії;
- теорію та практику функціонування організацій у мінливих умовах сучасного ринкового соціально-економічного середовища;
- методи аналізу внутрішнього й зовнішнього середовищ організацій;

вміти:

- працювати з монографічними, довідково-енциклопедичними, статистичними, електронними джерелами соціально-економічного спрямування проблематики менеджменту;
- використовувати методологічні та методичні прийоми вивчення ефективності діяльності й проектування організацій;
- досліджувати й характеризувати різні види організацій, визначаючи їх переваги й недоліки;
- здійснювати порівняльний аналіз і формування різних типів організаційних структур;
- визначати чинники формування іміджу й культури організацій;

мати уявлення:

- про методику розрахунків основних показників та використання методологічних інструментів з метою пізнання мінливих явищ та процесів, які впливають на стан організації;
- про заходи з трансформації як організації у цілому, так і її складових з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища;
- про заходи з здійснювання порівняльного аналізу і формування різних типів організаційних структур

Міждисциплінарні зв'язки: менеджмент, управління інноваціями, маркетинг.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Основні теоретичні положення

Тема 1. Методологічні засади теорії організацій

Сутність поняття «організація».

Закони організації. Закони функціонування (статики) організації: закон композиції; закон пропорційності; закон найменших. Закони розвитку (динаміки) організації: закон онтогенезу (перетворення); закон синергії; закон інформованості-упорядкованості; закон єдності аналізу й синтезу, закон самозбереження.

Принципи організації: принцип ланцюгового зв'язку; принцип інтресії; принцип підбору; принцип рухомої рівноваги; принцип слабкої ланки. Групування принципів.

Етапи розвитку організації: зародження, зростання, зрілість, старіння. Збереження рівноваги організації та її цілісності.

Тема 2. Основні організаційні теорії та моделі

Організаційні теорії: класична організаційна теорія; теорії організаційної поведінки: теорія інститутів та інституційних змін; популяційно-екологічна (еволюційна) теорія; тектологія О. Богданова; ноосфера В.І. Вернадського.

Еволюція теоретичних концепцій організації.

Основні моделі організацій: органічна та механістична моделі.

Сучасна організаційна парадигма: сутність, значення, зміст, практична спрямованість.

Тема 3. Організація як система

Аспекти організаційного порядку. Типологія організацій. Класифікація організацій за ознаками: класифікація за принципами управління; класифікація за функціональними ознаками; класифікація за ознакою реалізації суспільних функцій; класифікація за ознакою визначення цілі (ціннісно-орієнтовані організації; організації, які формують власні цілі; цілескеровані організації; цілеспрямовані організації; цілеорієнтовані організації; цілепридатні організації; паразитичні організації), класифікація організацій за формою власності.

Тема 4. Організація як соціум

Соціальна організація і соціальна спільність. Людина як елемент соціальної системи.

Активність і опірність соціальної організації. Загальні риси соціальної організації.

Основні види соціальних організацій: формальна й неформальна організації.

Механізми регулювання (регулятори) у соціальних системах: цільова управлінська дія, саморегуляція (самоуправління), організаційний порядок.

Тема 5. Самоорганізація

Природно-наукові засади синергетики. Ентропія. Самоорганізація як ґрунтовний процес природи. Антиентропійна спрямованість самоорганізації. Сутнісний зміст синергетики.

Синергетична концепція самоорганізації. Основні положення синергетичної концепції самоорганізації. Атрактори, біфуркація, фрактали, детермінований хаос. Процеси самоорганізації. Необерненість і неповторюваність самоорганізації. Принципи самоорганізації: принцип від'ємного зворотного зв'язку; принцип позитивного зворотного зв'язку. Спонтанність і випадковість.

Гнучкість організації. Гнучкість процесу: гнучкість орієнтації й реалізації. Гнучкість системи: фактори й результати гнучкості системи. Виробнича гнучкість: фактори та функціональні й структурні ознаки виробничої гнучкості.

Модульний контроль

Змістовий модуль 2. Дослідження та проектування організації

Тема 6. Аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища організації

Внутрішнє середовище організації. Змінні всередині організації (внутрішні фактори): цілі, завдання, структура, технологія, люди. Культура та імідж організації як її внутрішні фактори. Взаємозв'язок внутрішніх факторів. Методи дослідження внутрішнього середовища

організації: аналітичні методи; експертні методи; лінійне програмування; динамічне програмування; діагностування (експрес-діагностика, ґрунтова діагностика); внутрішній моніторинг (моментні спостереження, постійні спостереження).

Зовнішнє середовище організації. Мікрооточення (фактори зовнішнього середовища безпосереднього впливу): партнери; конкуренти; центральні та місцеві органи влади; навколишнє населення; природні умови. Макрооточення (фактори зовнішнього середовища опосередкованого впливу): міжнародні події та оточення; стан економіки; соціокультурні фактори; політичні обставини; розвиток науки й технології; право; соціально-суспільні фактори. Методи дослідження зовнішнього середовища (зовнішній моніторинг): зовнішнє спостереження; цільове спостереження; неформальний пошук; формальний пошук.

Взаємозв'язок факторів зовнішнього та внутрішнього середовища організації.

Тема 7. Методи дослідження та прийняття управлінських рішень в діяльності організацій

Методи досліджень діяльності організацій: діалектичний, системний підхід; моделювання: вербальне, фізичне, аналогове, математичне.

Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень. Взаємозалежність рішень. Підходи до прийняття рішень. Різновиди технологій прийняття рішень. Якість управлінських рішень.

Класифікація методів обґрунтування та прийняття управлінських рішень. Врахування ризиків при прийнятті управлінських рішень.

Тема 8. Організаційне проектування

Концептуальні терміни: організаційна форма управління (ОФУ); відносини; децентралізація; стратегія; структура; виробнича структура; технологічна структура; зв'язок; структура управління; ланка управління; рівень управління. Сутність та етапи організаційного проектування. Переваги та недоліки традиційних організаційних форм управління. Переваги та недоліки адаптивних організаційних форм управління. Теоретичні засади створення й розвитку організаційних форм управління.

Методологія проектування організаційних форм управління. Концептуальні підходи до проектування організаційних форм управління. Основні методологічні принципи проектування організаційних форм управління. Методи проектування організаційних форм управління.

Технологія проектування організаційних форм управління. Процес проектування організаційних форм управління: зміст основних етапів проектування ОФУ (передпроектної підготовки, проектування, впровадження проекту). Розробка організаційного робочого проекту.

Оцінка ефективності організаційних форм управління. Підходи до оцінки ефективності організаційних форм управління. Показники оцінки ефективності. Методика розрахунку основних коефіцієнтів: ефективності ОФУ; ланковості; територіальної концентрації; дублювання функцій; надійності системи управління; централізації (децентралізації) функцій; ефективності використання інформації.

Криза парадигми традиційного менеджменту. Перспективи розвитку організаційних утворень.

Тема 9. Культура організації

Зміст понять «культура» і «організаційна культура». Концептуальні підходи до формування організаційної культури. Моделі організаційної культури. Характеристики організаційної

культури. Громадянська й корпоративна культури.

Типологія організаційних культур. Визначальні фактори культури організації. Підходи до типізації організаційних культур: факторні моделі цінностей; менталітет і організаційна культура; фундаментальні вірування та цінності; ставлення до часу; конкуруючі цінності. Характеристика типів культури за ознакою конкуруючих цінностей: кланова, ієрархічна (бюрократична), ринкова та адхократична культури.

Сучасна українська організаційна культура: джерела та основний зміст.

Модульний контроль

Модуль 2.

Індивідуальне завдання РГР: «Діагностика організації».

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовного модуля і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Основні теоретичні положення					
Тема 1. Методологічні засади теорії організацій	7	1	-	-	6
Тема 2. Основні організаційні теорії та моделі	16	4	-	-	10
Тема 3. Організація як система	26	6	4	-	14
Тема 4. Організація як соціум	24	5	7	-	10
Тема 5. Самоорганізація	22	4	6	-	10
Модульний контроль	1	1	-	-	-
Разом за змістовним модулем 1	96	21	17	-	50
Змістовий модуль 2. Дослідження та проектування організації					
Тема 6. Аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища організації	30	6	8	-	14
Тема 7. Методи дослідження та прийняття управлінських рішень в діяльності організацій	25	4	6	-	15
Тема 8. Організаційне проектування	24	4	6	-	14
Тема 9. Культура організації	19	4	3	-	12
Модульний контроль	1	1	-	-	-
Разом за змістовним модулем 2	99	19	23		55
Модуль 2					
Індивідуальне завдання	10	-	-	-	10
Контрольний захід					
Усього годин	195	40	40	-	115

5. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
	Разом	

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні характеристики і властивості організацій Функціонування організації як складної відкритої соціотехнічної системи	2
2	Формулювання місії організації і побудова дерева цілей організації	2
3	Стадії життєвого циклу організаційного розвитку	4
4	Роль і значення організації в житті індивіда. Основні види соціальних організацій	2
5	Організаційні форми компаній	2
6	Управління і самоуправління в організації	2
7	Аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища організації за допомогою SWOT- аналізу	4
8	SNW- аналіз	4
9	PEST- аналіз	4
10	Метод побудови профілю середовища	2
11	Врахування ризиків при прийнятті управлінських рішень.	2
12	Оцінка варіантів концентрації організації. Ухвалення рішень про розміри і межі фірми	2
13	Проектування організаційних форм управління	4
14	Діагностування оргкультури. Вибір раціональної стратегії розвитку оргкультури	4
	Разом	40

7. Теми лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
	Разом	

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організаційний прогрес, організаційний порядок і організаційна динаміка. (тема 1).	2
2	Ідеї еволюції і коеволюції в сучасній теорії організації. (тема 1).	2
3	Зв'язки й протиріччя у вивченні теорії організації й інших наук. (тема 1).	2
4	Фактори, що виявили вплив на становлення й розвиток наукових шкіл керування в ХХ в., їхня динаміка. (тема 2).	4
5	Сучасні організаційні концепції: біхевіористська, соціотехнічна, інтернаціоналістська та ін. (тема 2).	6
6	Філософія, місія організації. Фактори визначальні місію організації. Вплив власників, співробітників і покупців на формування місії організації. (тема 3).	4
7	Основні групи функціональних процесів в організації як об'єкту керування з боку менеджменту: керування проведенням, керування фінансами, керування персоналом, керування екаунтингом. Поняття стратегічного керування. (тема 3).	4

8	Місце й роль стратегічного менеджменту в розвитку організацій.(тема 3).	6
9	Життєвий цикл організацій. Крива Адизеса. (тема 4).	10
10	Влада й вплив в організації. Джерела влади. Керування конфліктами в організації. Типологія конфліктів. (тема 5).	6
11	Теоретико-змістовні основи самоорганізації складних систем (тема 5).	4
12	Види організаційних процесів: виробничі, технологічні, трудові, управлінські. Взаємозумовленість і взаємодія організаційних процесів, їх елементи, просторова й тимчасова побудова. (тема 6).	14
13	Сенс і призначення орг діагностики. (тема 7).	15
14	Хвороби організацій. (тема 8).	8
15	Соціальний і фізичний простір функціонування організацій. (тема 8).	6
16	Вплив чинників зовнішнього і внутрішнього середовища на організаційну культуру. (тема 9).	2
17	Синергетика і нова концепція організаційної культури. (тема 9).	4
18	Вплив організаційної культури на діяльність організації. (тема 9).	2
19	Управління процесом формування і розвитку організаційної культури. (тема 9).	4
20	Індивідуальне завдання	10
	Разом	115

9. Індивідуальні завдання

Виконання РГР: «Діагностика організації»:

1. Виконати опис підприємства та зробити класифікацію підприємства
2. Розглянути підприємство (організації) з точки зору системного підходу
3. Виконати аналіз механізму реалізації законів теорії організації стосовно до функціонування заданого підприємства
4. Визначити етапи життєвого циклу підприємства (організації)
5. Привести організаційну структуру підприємства і вказати функції основних підрозділів.
6. Зробити опис оточення підприємства і виконати SWOT- аналіз підприємства. На підставі виконаного аналізу зробити висновки про можливі стратегії підприємства
7. Дати характеристику організаційної культури підприємства

10. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні методи навчання.

11. Методи контролю

Контроль і оцінювання якості набутих знань, умінь та практичних навичок студентів має системний характер, базується на принципі наскрізного контролю, який дозволяє забезпечити взаємозв'язок між усіма видами навчального процесу: лекції, практичні, самостійна та індивідуальна робота студента, поточний контроль, іспит.

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю, письмового модульного контролю, підсумкового контролю у вигляді письмового іспиту.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	0...3	7	0...21
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	0...3	8	0...24
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Виконання і захист РГР	0...35	1	0...35
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних запитань та практичного завдання. За повну правильну відповідь на теоретичні запитання студент отримує по 30 балів, за повну правильну відповідь на практичне завдання – 40 балів.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- поняття іновачії та видів іновачії, умови іновачії;
- методологія визначення іновачійного потенціалу компанії;
- принципи управління змінами, основні види іновачійної поведінки компаній;
- основні стратегії для іновачійних компаній;
- - методи оцінки ефективності іновачій.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- проводити аналіз іновачійного потенціалу компанії;
- проводити аналіз зовнішнього середовища;
- розробляти іновачійні стратегії;
- проводити економічний аналіз стратегій.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Мати мінімум знань та умінь. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи та розрахунково-графічну роботу. Вміти самостійно давати характеристику стану організації, здійснювати аналіз стану середовища, розробляти іновачійні стратегії.

Добре (75 - 89). Твердо знати мінімум знань, виконати усі завдання. Показати вміння виконувати та захищати всі практичні роботи в обумовлений викладачем строк з обґрунтуванням рішень та заходів, які запропоновано у роботах. Вміти проводити діагностику підприємства та здійснювати аналіз середовища, розробляти іновачійний проект та робити економічну оцінку.

Відмінно (90 - 100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати одержанні знання.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Теория организации и системный анализ : учеб. пособие по практ. занятиям и расчет. работам / А. В. Зеленков, В. М. Момот ; М-во образования и науки Украины, Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского "Харьк. авиац. ин-т". - Харьков. - Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского "Харьк. авиац. ин-т", 2018. - 56 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Беляев А.А., Короткое Э.М. Системология организации : учебник / под ред. Э.М. Короткова. - М. : ИНФРА-М, 2000. - 182с.
2. Теория организации: Учебник / Б.З. Мильнер. - 8-е изд., перераб. и доп. - М.: ИНФРА-М, 2012. - 848 с.
3. Теория организации: Учебник / Смирнов Э.А. М.: Инфра-М.: 2003. — 248 с.
4. Иванова Т.Ю. Теория организации : учебник / Т.Ю. Иванова, В.И. Приходько. - 3 е изд., перераб. и доп. - М. : КНОРУС, 2010. - 432 с.
5. Алиев, В.Г. Теория организации: учебник / В.Г. Алиев. - М.: Экономика, 2010. - 429 с.
6. Кузнецов, Ю. В. Теория организации : учебник для бакалавров / Ю.В. Кузнецов, Е.В. Мелякова. — М. : Издательство Юрайт, 2015. — 365 с .

Допоміжна

1. Добкин В. М. Системный анализ в управлении. - М., 1984.
2. Дружинин В. В., Конторов Д. С. Проблемы системологии (проблемы теории сложных систем). -М., 1976.
3. Кунц Г., О'Доннел С. Управление: системный и ситуационный анализ управленческих функций : пер. с англ. В 2 т. - М., 1981.
4. Пригожий А. И. Современная социология организаций: учебник. - М. : Интерпракс, 1995.
5. Франчук В. И. Основы современной теории организации. - М.: Ин-т организационных систем, 1995.
6. Хачатуров СЕ. Организация производственных систем (теоретическое основание организационной науки). - Тула : Шар, 1996.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>. Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України
2. https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/sestr.htm. Офіційний сайт Державної служби статистики України.
3. <http://communicative.ru/cgi/main.cgi>. Информационно-аналитический портал IABC (International Association of Business Communicators)